

Nr 895

Av herr Geijer, Arne, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 147, med förslag till lag angående ändring i lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1109 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 147 till årets riksdag med förslag till ändring i lagen den 14 maj 1964 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring föreslås bl. a. att inkomsttaket inom yrkesskadeförsäkringen skall fastställas till fyra gånger det basbelopp som gäller vid skadeårets ingång. Barn tillägget skall utgå till dess barnen uppnår 16 års ålder. Vidare föreslås att nu gällande bevisregel i 7 § lagen om yrkesskadeförsäkring bibehålles oförändrad samt att försäkringsrådet avvecklas och ersätts med en särskild yrkesskadenämnd som administrativt fogas till riksförsäkringsverket.

Metoden att anknyta redan utgående och nytillkommande livräntor till basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring löser i stort den gamla frågan om deras värdesäkring. Denna metod fyller dock inte lika väl sitt syfte då den skall tillämpas vid fastställande av ersättningsunderlag och inkomsttak. Basbeloppet fastställs på grundval av förändringar i konsumentprisindex och ger alltså vid tillämpningen på utgående förmåner garantier för att deras realvärden inte försämras. Det inkomstbortfall som skall täckas då en skada inträffat stiger emellertid därutöver genom den fortgående stegringen av reallönen.

Det finns i princip två olika lösningar för att motverka en vid nya skadefall fortgående försämring av livräntans kompensationsgrad. Den ena är att i kronor fastställa inkomstgränserna. Därvid kan sådana tal väljas att de täcker in framtida lönestegringar under en relativt lång period. Den lösningen valdes då YFL antogs.

En annan lösning är den i propositionen föreslagna. Även i detta fall måste emellertid taket och de övriga gränserna sättas så högt, att förmånsnivån inte försämras i alltför snabb takt. Vi finner att de föreslagna reglerna får den senast angivna konsekvensen. Således kan nämnas att för en arbetstagare, som 1968 har inkomst av 22 800 kronor i nuvarande penningvärde och därefter varje år en 3%-ig reallönestegring, vid hel invaliditet får en livränta som motsvarar 64 % av den förlorade årsinkomsten, om skadan inträffar 1973. Den som med motsvarande inkomst skadar sig 1968 erhåller enligt förslaget 74 % av inkomsten i livränta vid hel invali-

ditet. Vid partiell invaliditet blir sänkningen relativt sett av samma omfattning.

Förslaget om värdesäkring blir således ofullständigt både vid hel och vid partiell arbetsoförmåga. Inte minst med hänsyn till den senare kategorin av skadade synes förslaget böra förbättras. Den fortgående mekaniseringen med en allt hårdare styrning av arbetsförlopp och arbetstakt inom näringslivet leder till svårigheter för betingat arbetsföra att finna sysselsättning. Det är därför nödvändigt att ett obligatoriskt försäkringssystem ger den yrkesskadade minsta möjliga inkomstbortfall för att bereda ekonomisk trygghet. Stora arbetstagargrupper — ofta med högre inkomster och med mindre yrkesskaderisker än kroppsarbetarna — får i regel uppbära full lön vid yrkesskada. Det är enligt vår mening ett rättvisekrav att också kroppsarbetarna i största möjliga utsträckning ges samma garantier mot inkomstbortfall.

Detta leder oss fram till slutsatsen att de inkomstgränser som föreslagits i propositionen är för låga.

Rätten till barnstillägg upphör enligt yrkesskadeförsäkringslagen månaden efter det barnet uppnår 16 års ålder. Flera skäl talar enligt vår mening för att denna åldersgräns bör höjas till 19 år. Samhällets kraftiga satsning på ungdomsutbildningen utöver den obligatoriska skolan i form av bl. a. utbyggt gymnasium och yrkesskola och inrättande av fackskola ger möjligheter för många fler ungdomar att genomgå utbildning även efter 16 år. Redan under första hälften av 1970-talet beräknas ungefär 80 % av den ungdom som lämnar skolan att ha en utbildning ovanpå den obligatoriska skolan som tidsmässigt motsvarar två eller tre år. Ett stort antal av dessa ungdomar kommer dessutom att fortsätta sina studier ytterligare några år. Denna kraftiga och värdefulla satsning på ungdomsutbildningen har, trots studiesociala insatser, medfört ökad försörjningsbörda framför allt för familjer med låga inkomster, där barnen fortsätter sina studier efter den obligatoriska skolan. En mycket stor del av de familjer till vilka livränta från yrkesskadeförsäkringen utgår tillhör denna kategori. Eftersom livräntan till barnen enligt förslaget väsentligt överstiger barnpension från ATP skulle dessa familjer drabbas av en avsevärd inkomstminskning då barnen uppnår 16 års ålder.

En höjning av åldersgränsen i enlighet med vårt förslag skulle dessutom medföra likabehandling av alla arbetstagare oavsett om de är anställda på den privata arbetsmarknaden, hos stat eller kommun.

I propositionen föreslås ett bibehållande av gällande bevisregel i § 7. Den nuvarande bevisregeln innebär att försäkringsinrättningarna kan avvisa ett ersättningskrav när man med mer än femtio procents säkerhet kan fastställa att orsaks samband mellan skadan och arbetet inte föreligger. För de yrkesskadade arbetstagarna har denna bestämmelse alltför ofta med-

fört att berättigade ersättningskrav blivit avisade på grund av medicinska gränsdragningssvårigheter. De medicinska bedömningar som läkarna i dylika fall för närvarande tvingas göra är långtifrån tillfredsställande säkra. Vid ett flertal tillfällen har läkarna i de olika försäkringsinstanserna haft vitt skilda uppfattningar vid invaliditetsbedömningen, något som främst beror på den medicinska vetenskapens brist på säkra diagnostiska metoder. Följden har blivit en inte oväsentlig rättsosäkerhet för den skadade arbetstagaren. Detta är enligt vår mening ytterst otillfredsställande. Vi anser därför att den nuvarande ordningen i praxis bör ändras dithän att väsentligt starkare skäl än vad nu krävs skall föreligga innan en skada *inte* skall vara att anse som yrkesskada.

Utredningen föreslog vidare att försäkringsrådet skulle upphöra och en särskild rådgivande yrkesskadenämnd inrättas. I propositionen har detta förslag följts, dock med den väsentliga skillnaden att yrkesskadenämnden inte blir enbart en rådgivande utan även en dömande instans. Yrkesskadenämnden blir således att jämställa med försäkringsrådet, men nämnden har till skillnad från rådet samordnats med riksförsäkringsverket, som i yrkesskadefrågor blir en första instans. Även om propositionens § 2 medför att jävsförhållandena vid ärendenas behandling formellt upprätthålles, torde det inte kunna undvikas att det oberoende som en överinstans bör ha till en underinstans i praktiken genom den föreslagna administrativa ordningen inte blir vad den rätteligen bör vara. Härigenom finns risk för att de yrkesskadades förtroende för nämnden väsentligen kan minska. Detta kan i sin tur också få till följd att antalet till försäkringsdomstolen överklagade mål kommer att öka. Över huvud taget förefaller det som om det i propositionen föreslagna inrättandet av en yrkesskadenämnd som en särskild mellaninstans inte skulle medföra några som helst fördelar i förhållande till den nuvarande administrativa ordningen. Försäkringsrådet bör därför enligt vår mening bibehållas. Någon kritik mot den nuvarande instansordningen har, såvitt oss är bekant, inte förekommit och inte heller har några skäl för en annan ordning framlagts i propositionen.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen, med frångående av propositionen, *dels* fastställer lydelsen av 16 § tredje stycket i förslaget enligt följande: "Vid fastställande av ersättningsunderlaget medräknas årlig arbetsförtjänst, i vad den icke överstiger *två gånger* basbeloppet vid ingången av det år då skadan inträffade, till hela sitt belopp, i vad den överstiger *två men ej fyra gånger* nämnda basbelopp till tre fjärdedelar och i vad den överstiger *fyra gånger* nämnda basbelopp, till hälften", *dels* uttalar att inkomsttaket vid beräkningen av

ersättningsunderlaget skall motsvara *sex gånger* det basbelopp som gäller vid skadeårets ingång;
att åldersgränsen i 21 § höjes till 19 år;
att riksdagen fastställer att bevisregeln i gällande lag utvidgas på sätt som ovan angivits; samt
att riksdagen med frångående av propositionen fastställer att den nuvarande instansordningen inom yrkesskadeförsäkringen med försäkringsrådet som mellaninstans skall bibehållas.

Stockholm den 7 november 1967

Arne Geijer (s)

Knut Johansson (s)

Yngve Persson (s)
